

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

RAPORT

Z PROCESU KONSULTACYJNEGO

ŚRODOWISKOWEGO MODELU WSPIERANIA

Osób Dorosłych

Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Toruń, luty 2017 roku

**KUJAWSKO-POMORSKA
FEDERACJA
ORGANIZACJI
POZARZĄDOWYCH**

Spis treści

1. Konsultacje społeczne modelu – wprowadzenie	3
2. Informowanie o konsultacjach i przebieg konsultacji	4
2.1 Konsultacje pisemne	4
2.2 Konsultacje otwarte (spotkania konsultacyjne).....	5
3. Podsumowanie konsultacji wraz z zestawieniem postulatów oraz propozycji	7
3.1 Uwagi i propozycje do zasad organizacji i realizacji modelu wsparcia [Rozdział 2]	8
3.2 Uwagi i propozycje dotyczące koalicji powiatowej, jej zadań oraz zadań i roli koordynatora oraz grup roboczych [Rozdział 3]	9
3.3 Uwagi i propozycje dotyczące narzędzi aktywizacji społeczno-zawodowej [Rozdział 4, ppkt. I]	15
3.4 Uwagi i propozycje dotyczące zabezpieczenia mieszkaniowego [Rozdział 4, ppkt. II].....	22
3.5 Uwagi i propozycje dotyczące zabezpieczenia prawnego [Rozdział 4, ppkt. III].....	25
3.6 Uwagi i propozycje dotyczące edukacji rodzin [Rozdział 4, ppkt. IV].....	26
3.7 Uwagi i propozycje dotyczące polityki wytnieniowej [Rozdział 4, ppkt. V]	27
3.8 Uwagi o charakterze uzupełniającym	30
4. Informacja zwrotna – powiadomienie uczestników o wynikach konsultacji	31
5. Zestawienie podmiotów, których reprezentanci wzięli udział w konsultacjach	32
6. Załączniki	34

1. Konsultacje społeczne modelu – wprowadzenie

Model środowiskowego wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną przygotowywany jest przez partnerstwo czterech organizacji pozarządowych, których podstawowym obszarem działania jest województwo kujawsko-pomorskie: Fundację na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Arkadia, „Daj szansę” Fundację na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych, Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych Subicere oraz Kujawsko-Pomorską Federację Organizacji Pozarządowych. Organizacje te wspólnie przygotowały projekt i wniosek „*Lokalne zasoby, środowiskowe wsparcie*”, który został dofinansowany ze środków Działanie 4.1 Innowacje społeczne Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój – wynikiem projektu, realizowanego między listopadem 2016 a lutym 2017 roku jest model wspierania.

Proces przygotowania modelu opierał się o pracę liczego Zespołu Ekspertckiego (blisko 30 osób), w którego aktywność zaangażowali się przedstawiciele powiatowych i gminnych samorządów, szkół, warsztatów terapii zajęciowej, zakładów aktywności zawodowej, organizacji działających środowiskowo oraz rodzice i opiekunowie osób z niepełnosprawnością. Rozwiązania przygotowane przez zespół (ujęte całościowo w modelu) zostały skierowane do konsultacji z regionalną społecznością. Konsultacje te miały zarówno formę pisemną (przez serwis stacja-konsultacja.pl), jak i przede wszystkim formę otwartych spotkań konsultacyjnych.

Niniejszy **raport zbiera i podsumowuje doświadczenia i wyniki konsultacji społecznych projektu modelu przeprowadzonych między 30 stycznia a 20 lutego 2017 roku.** Każda z uwag zgłoszonych podczas konsultacji została indywidualnie rozpatrzona, dlatego w raporcie znalazły się również informacje co do przyjęcia/odrzućenia poszczególnych propozycji, uwag i rozwiązań zgłoszonych podczas konsultacji. Decyzje te zostały podjęte przez ww. Zespół Ekspertcki na spotkaniu podsumowującym konsultacje.

W partnerstwie realizatorów projektu, podmiotem odpowiedzialnym za organizację i przeprowadzenia konsultacji społecznych była Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych. W konsultacjach stosowano działania na rzecz równości szans, w tym równości szans płci oraz dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, m.in. poprzez organizację konsultacji w miejscach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, umieszczenie konsultowanego modelu na stronach internetowych z opcją powiększania liter (m.in. w serwisie stacja-konsultacja.pl), jak też poprzez uwzględnienie w zaproszeniach na konsultacje otwarte (spotkania) pytań o specjalne potrzeby uczestników.

2. Informowanie o konsultacjach i przebieg konsultacji

Podstawowym narzędziem informowania o prowadzonych konsultacjach były narzędzia internetowe (informacje na stronach internetowych, kontakt mailowy, informacje na portalach społecznościowych), które wspierał także kontakt bezpośredni (telefoniczny). Informacja o rozpoczęciu konsultacji została opublikowana na stronie internetowej Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych (w dziale „Aktualności” pt. „[Jak pomagać osobom z niepełnosprawnością intelektualną \(konsultacje pomysłu NGO\)](#)”). W publikacji tej znalazły się informacje o założeniach i intencji przygotowania modelu, jak i cel oraz terminy spotkań konsultacyjnych. Dodatkowo w informacji wskazane zostały kwestie organizacyjne dot. wszystkich planowanych spotkaniach konsultacyjnych (terminy, miejsca, godziny rozpoczęcia i zakończenia) wraz z bezpośrednim odnośnikiem do rejestracji na poszczególne spotkania.

Informacja na stronie internetowej Federacji służyła jako „wyściowa” dla promocji procesu konsultacyjnego – promocję tą prowadzono głównie w oparciu o serwis Facebook (reklama dedykowana konkretnemu obszarowi – województwo kujawsko-pomorskie, jak i konkretnej grupie docelowej – osobom-użytkownikom Facebooka o zainteresowaniach związanych z kategoriami „pomoc społeczna”, „administracja publiczna”, „zdrowie publiczne”, „organizacje pozarządowe” i inne), portal branżowy organizacji pozarządowych ngo.pl ([odnośnik do artykułu >>](#)), portal witrynawiejska.org.pl ([odnośnik >>](#)) oraz w serwisach informacyjnych, m.in. wabrzezno-cwa.pl ([link >>](#)), mops.wabrzezno.pl ([link >>](#)). O spotkaniach konsultacyjnych poinformowała także jedna z lokalnych telewizji ([odnośnik do materiału filmowego >>>](#)). Informacja o prowadzonych konsultacjach modelu służyła także promocji możliwości konsultowania projektu w formie pisemnej w serwisie stacja-konsultacja.pl, w którym przez cały okres trwania konsultacji możliwe było jego komentowanie.

2.1 Konsultacje pisemne

Z możliwości wnoszenia uwag i postulatów do projektu modelu skorzystały 3 osoby (3 zalogowanych użytkowników serwisu [stacja-konsultacja.pl](#)), które pozostawiły za pośrednictwem serwisu 14 uwag. Uwagi i propozycje zebrane poprzez portal w dalszej części raportu oznaczone są jako **stacja-konsultacja**.

2.2 Konsultacje otwarte (spotkania konsultacyjne)

Zrealizowanych zostało 5 spotkań konsultacyjnych w pięciu miastach województwa w następujących terminach:

- Radziejów, 07 lutego 2017 roku
- Bydgoszcz, 08 lutego 2017 roku
- Wąbrzeźno, 09 lutego 2017 roku
- Toruń, 14 lutego 2017 roku
- Sępólno Krajeńskie, 15 lutego 2017 roku

W 5 spotkaniach uczestniczyło łącznie 75 osób. W wymiarze organizacyjnym poszczególnych spotkań, dla uczestników zaplanowano poczęstunek (serwis kawowy) i lunch, a dla osób dojeżdżających na spotkania również zwrot kosztów dojazdu do równowartości biletów komunikacji publicznej (z tej możliwości skorzystało 5 osób). Każde ze spotkań organizowane było w miejscach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami ruchowymi. Krótka charakterystyka poszczególnych spotkań:

- **Spotkanie w Radziejowie** [oznaczone w dalszej części raportu jako **Radziejów**]
Spotkanie zrealizowane w siedzibie Stowarzyszenia Wspierania Osób Niepełnosprawnych SUBICERE (ul. Szkolna 28b). Uczestnikami spotkania było 13 osób, w tym m.in. rodzice/opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną, pracownicy gminnych i miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej, pracownicy ZAZ i ŚDS, reprezentanci organizacji pozarządowych.
- **Spotkanie w Bydgoszczy** [oznaczone w dalszej części raportu jako **Bydgoszcz**]
Spotkanie zrealizowane w siedzibie Fundacji Wiatrak (ul. Bołtucia 7). Uczestnikami spotkania było 19 osób, w tym m.in. rodzice/opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną, pracownicy WTZ, ŚDS, szkół specjalnych, specjaliści (psycholog, pedagog), pracownicy MOPS i GOPS, reprezentanci organizacji pozarządowych.
- **Spotkanie w Wąbrzeźnie** [oznaczone w dalszej części raportu jako **Wąbrzeźno**]
Spotkanie zrealizowane w siedzibie Starostwa Powiatowego (ul. Wolności 44). Uczestnikami spotkania było 13 osób, w tym m.in. pracownicy powiatowego centrum pomocy rodzinie, gminnych i miejskiego ośrodka pomocy społecznej, ŚDS, członkowie zarządu powiatu.
- **Spotkanie w Toruniu** [oznaczone w dalszej części raportu jako **Toruń**]
Spotkanie zrealizowane w siedzibie „Daj szansę” Fundacji na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych (ul. Piskorskiej 11). Uczestnikami spotkania było 16 osób, w tym m.in.

rodzice/opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną, pracownicy WTZ, ŚDS, szkół specjalnych, wykładowca akademicki, pracownicy gminnego ośrodka pomocy społecznej, powiatowego centrum pomocy rodzinie, reprezentanci organizacji pozarządowych.

- **Spotkanie w Sępólnie Krajeńskim** [oznaczone w dalszej części raportu jako **Sępólno**]

Spotkanie zrealizowane w siedzibie Centrum Aktywności Społecznej (ul. Jeziorna 6). Uczestnikami spotkania było 13 osób, w tym m.in. pracownicy WTZ, szkoły specjalnej, pracownicy ośrodków pomocy społecznej.

3. Podsumowanie konsultacji wraz z zestawieniem postulatów oraz propozycji

Formuła spotkań konsultacyjnych pozwalająca na nieskrępowaną dyskusję w odniesieniu do poszczególnych elementów jak i do całości modelu pozwoliła na zebranie licznych uwag, spostrzeżeń i propozycji do modelu. Na kolejnych stronach raportu zebrane są ww. uwagi i propozycje (zestawione w odniesieniu do kolejnych rozdziałów modelu), a przy każdej z uwag wskazana została decyzja Zespołu Ekspertkiego co do jej włączenia w rozwiązania i opisy planowane w modelu, jak i uzasadnienie dla podjętej decyzji.

Zbiorcze podsumowanie uwag	
Liczba uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji	85
Liczba uwag przyjętych	48
Liczba uwag przyjętych częściowo	19
Liczba uwag odrzuconych	18

3.1 Uwagi i propozycje do zasad organizacji i realizacji modelu wsparcia [Rozdział 2]

Zasady organizacji i realizacji modelu nie wzbudziły wątpliwości konsultujących. Podczas spotkań konsultacyjnych powszechne było poparcie dla budowania modelu w oparciu o zasadę podmiotowości [Bydgoszcz, Toruń, Sępólno], chociaż podkreślano, że to bardzo trudne zadanie [Radziejów] porównywalne z „przełomem Kopernikańskim” [Wąbrzeźno].

3.1.1. Wskazano, że dodatkową zasadą dla modelu jest "zorientowanie na samodzielność/usamodzielnienie", argumentując: „lektura modelu i opisanych w nim rozwiązań wskazuje, że bez względu na podejmowane działania, jak i konkretne uwarunkowania/możliwości/cechy poszczególnych osób wspieranych, celem każdego z działań jest usamodzielnianie, stopniowe doprowadzanie do "maksymalnej" samodzielności osoby wspieranej. Wydaje się, że dodanie tej zasady podkreśliłoby faktyczne efekty wdrażania modelu. Usamodzielnienie czy też samodzielność osób wspieranych jest - mniej lub bardziej planowanym i świadomym - celem każdego z działań aktywizacyjnych, zabezpieczenia mieszkaniowego, zabezpieczenia prawnego, edukacji rodzin etc.” [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęcie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Uwaga zostaje przyjęta, przy czym „zorientowanie na samodzielność/usamodzielnienie” zostanie w modelu wskazane nie jako zasada, ale horyzontalny cel stosowania narzędzi w nim stosowanych.	

3.2 Uwagi i propozycje dotyczące koalicji powiatowej, jej zadań oraz zadań i roli koordynatora oraz grup roboczych [Rozdział 3]

Zarówno koalicja powiatowa, jak i koordynator oraz grupy robocze należały do najczęściej komentowanych elementów modelu. Uczestnicy spotkań konsultacyjnych odnosili się zarówno do kompetencji jakie winny posiadać poszczególne ogniwa modelu (poszczególne elementy wspierania), jak i wskazywali ryzyka dla funkcjonowania tych elementów.

3.2.1. [Koalicja powiatowa] Uczestnicy podnosili, że potrzebne jest „mocne rozwiązanie systemowe dla tworzenia koalicji”, które faktycznie pozwoli na skoordynowanie wszystkich instytucji [Bydgoszcz], jak i potrzebne jest wyraźne wskazanie w treści modelu, że uczestnikami koalicji są także podmioty szczebla powiatowego [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis modelu zostanie uzupełniony o oba elementy wskazane w uwadze.	

3.2.2. [Koalicja powiatowa] Użyto w ppkt. 1 sformułowanie "porozumienie partnerskie" a w ppkt. 3 wskazano obligatoryjność udziału w porozumieniu co wyklucza się wzajemnie. ;-) [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: W treści modelu zastosowanie mieć będzie określenie „porozumienie”.	

3.2.3. [Koalicja powiatowa] Koalicja powinna być nastawiona także na powstawanie w obrębie powiatu grup niezależnych, które koncentrować się będą na specjalistycznych problemach oraz twórczo i z otwartością włączając je do koalicji [Toruń]. Co więcej, koalicja stanowić będzie rolę pośrednika między poszczególnymi podmiotami ją tworzącymi, będzie pośrednikiem zwłaszcza dla podmiotów o „słabszym głosie” [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis koalicji powiatowej zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.2.4. [Koalicja powiatowa] Elementem działalności koalicji (a w zasadzie celem tej działalności) powinno być także szukanie i tworzenie rozwiązań innowacyjnych czy zwyczajnie pragmatycznych w danej społeczności (z uwzględnieniem potrzeb i uwarunkowań tej społeczności) - dlatego do zadań koalicji warto dodać "elastyczne reagowanie na potrzeby ONI i rodzin ONI w powiecie oraz szukanie i kreowanie rozwiązań dla konkretnych sytuacji i zdarzeń". W tym kontekście warto do narzędzi, którymi dysponuje koalicja dodać obsługę prawną, która będzie niezbędna w sytuacji poradzenia sobie z nietypową sytuacją/zdarzeniem. Jednocześnie zobligowanie koalicji do swoistej kreacji podkreśla i w praktyce służy realizacji działań w systemie lokalnym i środowiskowym [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
---	------------------------

Uzasadnienie: Opis funkcjonowania koalicji powiatowej zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze, jak też wskazane zostanie, że od decyzji koalicji zależy również rezygnacja z rozwiązań, które nie sprawdziły się w praktyce.

3.2.5. [Koalicja powiatowa] Istnieje poważne ryzyko instytucjonalizacji koalicji, model winien to ryzyko diagnozować i sugerować metody jego minimalizacji [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną włączone do zadań koalicji powiatowej, jak też w opisie zostanie silniej zaakcentowany wątek podmiotowości osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz założenia odpowiadania na bieżące potrzeby osób z niepełnosprawnością.	

3.2.6. [Koalicja powiatowa] Tworzenie odrębnego programu powiatowego zorientowanego na wspieranie ONI jest „powtórką z programu powiatowego na rzecz wszystkich osób z niepełnosprawnością”, ale o wiele istotniejsze jest wskazanie w modelu kto faktycznie koordynuje i odpowiada za program, za jego wdrożenie, a także „faktyczne włączenie poszczególnych podmiotów w działania i świadomość obowiązków wynikających z udziału w koalicji” [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Specyfika potrzeb i zakresu niezbędnego wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wymaga stworzenia programu specjalistycznego, dedykowanego tym osobom.	

3.2.7. [Koalicja powiatowa] Dodatkowo program musi mieć wspólny cel dla koalicjantów, a oni sami muszą określić wspólną misję, jak i wspólnie motywować się do działania [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Program musi posiadać jasno określone cele (w tym zakresie uwaga zostaje przyjęta), a koalicjanci winni wspólnie motywować się do działania, należy jednak podkreślić, że działalność koalicji bazuje na zasadach wskazanych w Rozdziale 2.	

3.2.8. [Koalicja powiatowa] Pojawił się postulat włączenia w działania koalicji również notariuszy [**Toruń**], jak i przedsiębiorców jako potencjalnych partnerów np. przy realizacji staży [**Sępólno**] oraz przewoźników lokalnych, którzy będą zabezpieczać dojazd do form aktywizacyjnych [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Członkami koalicji winny być podmioty realizujące wsparcie na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną (podmioty, dla których udzielanie ww. wsparcia jest celem statutowym), a nie podwykonawcy. Rozwiązywanie konkretnych problemów w udzielaniu wsparcia, problemów wynikających z uwarunkowań lokalnych jest zadaniem dla koalicji i w ramach realizacji tych zadań koalicja będzie współdziałać ze wskazanymi w uwadze grupami podmiotów.	

3.2.9. [Pełnomocnik Koalicji] Obawy uczestników wzbudziło przypisanie pełnomocnika do PCPR („PCPR zostanie sam z zadaniem do realizacji”). Zdaniem uczestników sprawczość koalicji będzie wyższa gdy pełnomocnik będzie działał oddolnie, a nie przy instytucji [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: „Oddolność” działań pełnomocnika nie polega na tym, że nie jest on przypisany do żadnej instytucji na obszarze działania koalicji, a na umiejętności pracy z podmiotami i zasobami dostępnymi w powiecie.	

3.2.10. [Grupa robocza] W opisie warto podkreślić podmiotowość osoby wspieranej w kontekście funkcjonowania grupy roboczej, jak i dodać przykłady działania grupy [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis grupy roboczej zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.2.11. [Grupy robocze/Koordinator wsparćia] Podkreślano, aby w modelu wskazać, że udzielanie wsparćia konkretnej ONI powinno pozwolić na poszanowanie woli i doświadczeń rodziców, jak też zadaniem dla grupy roboczej/koordynatora powinno być przedyskutowanie planowanych form wsparćia z rodzicami [**Bydgoszcz**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis grupy roboczej i zasad działania koordinatora zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.2.12. [Grupy robocze/Koordinator wsparćia] Dalej idący postulat zakładał włączenie do grupy roboczej członków rodzin, w tym dalszej rodziny, gdy najbliżsi nie chcą współpracować [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Zgodnie z założeniami modelu członkowie rodzin będą angażowani do grup wsparćia, ale nie do grup roboczych.	

3.2.13. [Grupy robocze/Koordinator wsparćia] Na poszczególnych spotkaniach uczestnicy nie kwestionowali „powiatowego” wymiaru modelu, natomiast wątpliwości dotyczyły m.in. powierzenia tworzenia grup roboczych (ich administrowania) gminnym ośrodkom pomocy społecznej, wskazywano tu m.in. na niewielką wiedzę pracowników socjalnych zaangażowanych w ośrodkach o osobach z niepełnosprawnością intelektualną i proponując, aby przy OPS powstało odrębne stanowisko „koordynatora wsparćia” (dodatkowy pracownik). Jak wskazywano, działanie takie wiązać się będzie z koniecznością przekazania gminom dodatkowych środków [**Radziejów, Toruń, Wąbrzeźno**]. Jednocześnie zwracano uwagę, że odciążenie pracowników socjalnych, tj. etatyzacja w ośrodkach na poziomie zgodnym z wymaganiami Ustawy o pomocy społecznej spowoduje samoczynne „wyłonienie” koordinatorów spośród aktualnych pracowników ośrodków [**Radziejów**]. W tym kontekście

wskazywano konieczność większej determinacji w realizacji standardów w pomocy społecznej (co służyć będzie modelowi), bowiem pomoc społeczna jest coraz bardziej środowiskowa [**Wąbrzeźno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Model zakłada, że koordynator wsparćia to dodatkowe stanowisko/funkcja, jak też zakłada realizację działań zgodnych z wymaganiami i standardami opisanymi w Ustawie o pomocy społecznej. Opis modelu zostanie w tym zakresie doprecyzowany.	

3.2.14. [Grupy robocze/Koordynator wsparćia] Wskazywano, że model winien pokazywać w jaki sposób i w jakiej procedurze „dobierane” są osoby do udzielania wsparćia [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Model nie będzie opisywał szczegółowej procedury, ale zostaną w nim zamieszczone przykłady obrazujące jak przedmiotowa kwestia będzie realizowana.	

3.2.15. [Koordynator wsparćia] Zaproponowano, aby rolę koordynatora wsparćia mogły pełnić osoby spełniające pewien zakres wymagań, ale rekrutujące się ze środowiska wspierającego ONI, w tym opiekunowie/rodzice z doświadczeniami i predyspozycjami do pełnienia tej funkcji [**Radziejów**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: W opisie wskazane zostaną oczekiwane kompetencje i kwalifikacje koordynatora wsparćia, przy czym roli koordynatora nie będą mogli pełnić opiekunowie/rodzice osób z niepełnosprawnością intelektualną.	

3.2.16. [Koordynator wsparćia] Wskazano, że w modelu należy podkreślić, że rolę koordynatora jest docieranie do potrzebujących, a osoba wykonująca zadania koordynatora winna cechować się empatią oraz doświadczeniami (doświadczenie winno być warunkiem zaangażowania na stanowisku) najlepiej wolontarystycznym w zakresie wsparćia ONI [**Radziejów**]. Koordynator winien „wczuć się w rolę, a nie jedynie kierować się funkcją” [**Bydgoszcz**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: W opisie wskazane zostaną cechy koordynatora, które są korzystne dla pełnienia tej funkcji, ale nie będzie to zestawienie obligatoryjnych kompetencji.	

3.2.17. [Koordynator wsparćia] Wskazano, że koordynator wsparćia winien bezpośrednio przed zaangażowaniem przedkładać własną koncepcję aktywności na obejmowanym stanowisku [**Radziejów**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
---	---------------------------------

Uzasadnienie: Koordynator nie będzie zobowiązany do przedkładania własnej koncepcji aktywności na stanowisku, które jest mu powierzane, ale wśród oczekiwanych kompetencji dla koordynatora wskazana zostanie kreatywność.

3.2.18. [Koordynator wsparcia] Wyrażono wątpliwość czy zadania koordynatora nie dublują zadań planowanych do powierzenia asystentom rodzin w Ustawie za życiem [Bydgoszcz, Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Obie funkcje nie dublują przypisanych im zadań.	

3.2.19. [Koordynator wsparcia] Opcją do rozważenia jest przemyślenie modelu kontroli społecznej aktywności/funkcjonowania koordynatora wsparcia – informacja zwrotna od osób objętych wsparciem i ich rodzin winna być brana pod uwagę w ocenie pracy koordynatora (problematyczne pozostaje kto powinien informacje takie uzyskiwać/zbierać i podejmować decyzję) [stacja-konsultacja, Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta częściowo
Uzasadnienie: Dla koordynatorów zapewnione zostanie wsparćie w formie superwizji.	

3.2.20. [Koordynator wsparcia] Uczestnicy spotkań konsultacyjnych wskazywali, że wsparćie świadczone przez koordynatora winno być pomocą dla rodziny od dnia urodzenia ONI [Radziejów, Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta częściowo
Uzasadnienie: W modelu wsparćie dla rodzin z nowonarodzonym dziećkiem niepełnosprawnym planowane jest wyłącznie w formie edukacyjnej (sam model dotyczy osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną).	

3.2.21. [Koordynator wsparcia] W modelu należy wskazać, że w jednym powiecie, a nawet w jednej gminie może działać więcej niż jeden koordynator, jak też należy wskazać maksymalną liczbę rodzin wspieranych przez jednego koordynatora i liczba ta nie powinna przekraczać 15 rodzin [Bydgoszcz, Toruń, Sępólno]. Przy czym warto wziąć pod uwagę stopień niepełnosprawności poszczególnych podopiecznych, jak i funkcjonowanie rodziny i na tej podstawie ustalać optymalną liczbę podopiecznych [Bydgoszcz, Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze, przy czym 15 rodzin traktowane jest jako liczba maksymalna, a samo wsparćie dla jednej rodziny może być realizowane przed dwóch koordynatorów.	

3.2.22. [Koordynator wsparcia] Uczestnicy proponowali, aby koordynator wspierał uczestnika bezpośrednio przed ukończeniem przez niego szkoły poprzez pomoc w obraniu/przyjęciu właściwej ścieżki wsparcia [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertskiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Koordynator wsparćia przyznawany jest osobie dorosćej bezpośrednio po ukończeniu szkoły.	

3.2.23. [Koordynator wsparćia/Grupy robocze] Warto dopisać w modelu rozwiązania, które służą utrzymaniu entuzjazmu i zaangażowania osób w niego zaangażowanych i zapobiegają wypaleniu zawodowemu oraz "usztynianiu" się systemu (aby rozwiązania nie stały się schematyczne, ale aby wciąż były zorientowane na osobę wspieraną). Mogą to być rozwiązania typu integracja osób pracujących w strukturach modelu, szkolenia motywacyjne i zawodowe, superwizja i inne. Model powinien przewidywać rozwiązania, które służą utrzymaniu wysokiej jakości funkcjonowania jego poszczególnych elementów, zwłaszcza takich, które dotyczą aktywności i zaangażowania osób, np. koordynator wsparćia, grupa robocza. Rola koordynatora jest jedną z kluczowych ról modelu, jeśli w tym miejscu model zostanie "osłabiony" wsparćie dla ONI nie będzie udane [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertskiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o elementy integrujące środowisko osób wspierających, szkolenia motywacyjne i superwizję.	

3.3 Uwagi i propozycje dotyczące narzędzi aktywizacji społeczno-zawodowej [Rozdział 4, ppkt. I]

Blisko trzydzieści uwag i propozycji zgłosili uczestnicy konsultacji do narzędzi aktywizacji społeczno-zawodowej zaproponowanych w modelu. Pytania i propozycje konsultujących koncentrowały się na rozwijaniu zaproponowanych narzędzi, jak i na warunkach ich realizacji (ich wymiaru, zasad „przechodzenia” odbiorcy między poszczególnymi formami wsparcia itp.).

3.3.1 Wskazano, że wymienione w rozdziale „instytucje wsparcia” to „formy wsparcia” [Sępólno], jak też zasugerowano, aby do narzędzi w niniejszym rozdziale dodać środki PFRON w dyspozycji PUP i PCPR [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Pierwsza część uwagi zostaje przyjęta (wprowadzona zostanie zmiana nazewnictwa w modelu). Druga część uwagi nie dotyczy wprost modelu, ale możliwość korzystania z instrumentów rynku pracy zostanie dopisana do katalogu rozwiązań, z których korzysta koalicja (PUP jest jednym z koalicjantów) i koordynator wsparcia/grupa robocza.	

3.3.2 Warto dodać w tej części opisu informację wprowadzającą lub podsumowującą, która pokazywałaby powiązania, "ścieżki" między elementami aktywizacji społeczno-zawodowej (np. po ŚDS możliwe jest przejście do WTZ, z WTZ do...). Może też w formie wykresu? Proponuję dodanie we wprowadzeniu do rozdziału dot. narzędzi wyraźnego wskazania, że narzędzia te stosowane muszą być jako elementy wsparcia z poszanowaniem zasad horyzontalnych modelu (opisanych w pierwszym rozdziale), w tym środowiskowości i podmiotowości, jak też informacji, że wielość form wsparcia może powodować, że koalicja wpadnie w pułapkę "klientyzmu", którego model jest zaprzeczeniem. [stacja-konsultacja]

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.3 Uczestnicy spotkań wskazywali, że to ONI winien sam wybrać jaką formę wsparcia chce być objęty [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze – uwaga wpisuje się w realizację zasady podmiotowości osoby wspieranej.	

3.3.4 Jednocześnie wskazywano, że dla osoby wspieranej zmiana miejsca, w którym się aktywizuje jest poważnym krokiem i łączy się z utratą bezpieczeństwa [Bydgoszcz, Toruń], a doświadczenia przymusowej rotacji w instytucjach wsparcia w krajach Europy Zachodniej mają negatywne, często katastrofalne skutki dla osób wspieranych [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
---	---------------------------------

Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze – zmiana miejsca wspierania nie powinna powodować traumy u ONI, a zaangażowanie osób wspierających, w tym Grupy roboczej wykluczać utratę ww. bezpieczeństwa.

3.3.5 W kontekście powyższego proponowano, aby w modelu podkreślić, że osoba wspierana otrzymuje propozycję przejścia na otwarty rynek pracy lub do innej formy wsparcia [Toruń], jak też wskazywano, że należy w modelu rozwinąć informacje o trenerze pracy jako osobie wspierającej i jednocześnie gwarantującej bezpieczeństwo psychiczne osobie wspieranej [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.6 Uczestnicy podnosili, że powiat musi gwarantować miejsce w formach aktywizacji dla wszystkich chętnych [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Zadania z zakresu wskazanego w uwadze realizuje Koalicja powiatowa. W modelu doprecyzowany zostanie opis dotyczący zadań Koalicji powiatowej poprzez wskazanie, że do zadań Koalicji należy monitorowanie potrzeb, jak i stałe dążenie do objęcia wsparciem wszystkich potrzebujących.	

3.3.7 Uczestnicy wskazywali, że należy utrwalać model, w którym poszczególne formy wsparcia stanowią szczeble aktywizacji (ŚDS > WTZ > ZAZ > otwarty rynek pracy) i element ten należy podkreślić w modelu [Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze. Uwaga koresponduje z uwagą 3.3.2., jak też zapobiega problemom o których mowa w uwadze 3.4.4.	

3.3.8 [Agencje zatrudnienia wspomaganego] Ta forma wsparcia zyskała powszechne poparcie uczestników [Radziejów, Wąbrzeźno, Sępólno], wskazywano jednak na konieczność dodania w opisie modelu informacji o edukacji ONI przed pracą czy też przed rozmową kwalifikacyjną [Wąbrzeźno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.9 [Środowiskowy Dom Samopomocy] Wskazano, że ŚDS powinny organizować (w każdym przypadku) transport/dowóz uczestników na miejsce zajęć i po zajęciach (warunek konieczny uczestnictwa w ŚDS), co m.in. jest gwarancją bezpieczeństwa i pewności dla uczestnika i jego rodziny [Bydgoszcz, Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.10 [Środowiskowy Dom Samopomocy/Warsztat terapii zajęćowej] Czy działalność WTZ/ŚDS nie powinna z założenia generować produktów rynkowych, które mogłyby być sprzedawane przez te jednostki? Oznacza to, że każdy z ww. elementów modelu/systemu prowadziłby (byłby zobowiązany do prowadzenia!) działalność gospodarczą (wymagającą uregulowania prawnego w tych jednostkach, jak i działań marketingowych). Część WTZ/ŚDS prowadzi często sprzedaż wytworzonych w pracowniach produktów, ale odbywa się to na granicy prawa, poza bezprawie. Jednocześnie wiele "produktów" pracowni ŚDS/WTZ "zalega w magazynach". [stacja-konsultacja]

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Obecne rozwiązania stosowane w WTZ/ŚDS, tj. prowadzenie działalności odpłatnej, są wystarczające. Jednocześnie należy podkreślić, że działalność WTZ/ŚDS nie jest działalnością nastawioną na zysk, a zmiana obecnego stanu rzeczy (tj. nastawienie działalności WTZ/ŚDS na zysk) wiąże się z wieloma zagrożeniami.	

3.3.11 [Warsztat terapii zajęćowej] Podkreślano, że weryfikacja postępów jest niezbędna, ale nie należy określać maksymalnego czasu wspierania konkretnej ONI w WTZ [Bydgoszcz]. W kontekście powyższego uczestnicy sugerowali, że aktywność w WTZ może być dla części osób wspieranych „szczytem ich możliwości” (ostatecznym etapem aktywizacji) i nie należy w związku z tym „na siłę” kierować osoby wspieranej na otwarty rynek pracy lub też „cofać” do ŚDS [Bydgoszcz, Sępólno], bowiem „degradacja z WTZ do ŚDS jest nieludzka” [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: W treści modelu zostanie doprecyzowany opis zgodnie z którym weryfikacja postępów i maksymalny czas wspierania konkretnej ONI w WTZ zostają utrzymane, ale zadaniem Koalicji powiatowej jest zapewnienie miejsca wsparcia dla osoby opuszczającej WTZ (przed zagwarantowaniem takiego miejsca osoba wspierana nie opuszcza WTZ) spośród narzędzi wspierania, którymi dysponuje Koalicja (zgodnie z katalogiem tych narzędzi wskazanych w modelu).	

3.3.12 [Warsztat terapii zajęćowej] Również w tym kontekście wskazywano, że niezbędne wydaje się znalezienie elementu pośredniego między WTZ a ZAZ [Bydgoszcz]. Jako element pośredni między WTZ a ZAZ wskazano inny element modelu – gospodarstwa opiekuńcze, zastrzegając jednocześnie, że mają one zastosowanie tylko na terenach wiejskich [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Model nie tworzy „elementów pośrednich” między WTZ a ZAZ, natomiast katalog narzędzi, którymi dysponuje Koalicja powiatowa jest na tyle szeroki, że stwarza on możliwości wsparcia i rozwoju wszystkim potrzebujących (do katalogu tego należą również gospodarstwa opiekuńcze).	

3.3.13 [Warsztat terapii zajęciowej] Wskazano, że wyjście z WTZ na otwarty rynek pracy powinno zawierać (systemową) gwarancję powrotu do WTZ w razie niepowodzenia [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis modelu zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w propozycji.	

3.3.14 [Warsztat terapii zajęciowej] Uczestnicy spotkań chwalili pomysł „pracowni zewnętrznych” [Toruń, Sępólno], ale wskazali na konieczność uszczegółowienia opisu ich prowadzenia [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony.	

3.3.15 [Warsztat terapii zajęciowej] Czy pracownice funkcjonujące w WTZ z założenia nie powinny pokrywać się z aktualnym zapotrzebowaniem rynku na konkretne kompetencje zawodowe (np. kulinarne, ogrodnicze)? Takie podejście z pewnością ułatwiłoby "przechodzenie" z grup terapeutycznych do zajęć praktycznych w terenie, a nawet mogłoby ułatwić podejmowanie decyzji ONI o podjęćiu pierwszego kroku w procesie aktywizacji zawodowej [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Głównym celem WTZ nie jest nauczenie konkretnych czynności pracy, ale nauka kompetencji społecznych koniecznych do wykonywania pracy, np. organizacja stanowiska pracy, punktualność, umiejętność oceny własnej pracy (np. umiejętność zamiatania WTZ nie zawsze przekłada się na umiejętność zamiatania np. sklepu).	

3.3.16 [Warsztat terapii zajęciowej/Trener pracy] Wskazano, że trener pracy nie powinien należeć do personelu etatowego WTZ, ale „iść za uczestnikiem” (przypisanie do placówki wsparcia uniemożliwi prowadzenie wsparcia, gdy ONI opuści placówkę). W tym kontekście zaproponowano, by trener pracy był przypisany do personelu, który jest „w dyspozycji” koordynatora wsparcia, co służy elastyczności świadczenia wsparcia [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: W WTZ trener pracy nie może prowadzić praktyk (nie jest w stanie prowadzić praktyk) w formule 1 na 1, więc co z pozostałymi osobami obecnymi w tym samym czasie na praktykach? Ważna jest też ciągłość współpracy danego trenera z pracodawcami przyjmującymi uczestników WTZ na praktyki – zmiany trenera byłyby niekorzystne dla utrzymania tych miejsc praktyk (kwestia zaufania trenerowi przez pracodawcę).	

3.3.17 [Warsztat terapii zajęciowej/Zakłady aktywności zawodowej] Wskazano, że sformułowanie „dla osób z głęćbszą niepełnosprawnością” jest nieprecyzyjne i nieadekwatne [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego	
-------------------------------------	--

(przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany.	

3.3.18 [Zakłady aktywności zawodowej] Uczestnicy chwalili dążenie do rozwiązania, w którym wszystkie elementy wskazane w modelu są dostępne na poziomie powiatu [Bydgoszcz, Radziejów], przy czym pojawił się postulat, aby w ZAZ możliwe było „testowanie miejsca” i ewentualny powrót do wcześniejszej formy wsparcia [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o propozycję wskazaną w uwadze. Testowanie miejsca w ZAZ może przyjmować formę praktyk z WTZ (finansowanie praktyk z WTZ).	

3.3.19 [Zakłady aktywności zawodowej/Domy pomocy społecznej] Wskazano na konieczność prowadzenia weryfikacji osób korzystających z DPS – zdarza się, że podopieczny DPS korzysta z ZAZ, wymaga wsparcia, ale jest stosunkowo samodzielny i nie musiałby w nim przebywać [Wąbrzeźno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o propozycję wskazaną w uwadze. Model ma docelowo wyeliminować osoby zdolne do pracy z DPS i przenieść je do systemu mieszkań wspomaganych.	

3.3.20 [Gospodarstwa opiekuńcze] W kontekście rozwiązania dot. gospodarstw opiekuńczych zaproponowano, aby upowszechnić i kształćować postawy zaangażowania na rzecz ONI („nie jest niczym wyjątkowym, że pomagają się ONI”), stąd też na obszarach wiejskich należy dążyć do jak największej liczby powstających gospodarstw [Radziejów, Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.21 [Gospodarstwa opiekuńcze] Wskazywano, że niezbędne jest zaplanowanie w modelu etapu przygotowania ONI do aktywności w gospodarstwie opiekuńczym [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Wsparcie w gospodarstwie opiekuńczym jest dopasowane do potrzeb i ścieżki wsparcia osoby wspieranej, stąd też nie ma konieczności tworzenia dodatkowego elementu wsparcia przygotowującego do aktywności w gospodarstwie.	

3.3.22 [Gospodarstwa opiekuńcze] Postulowano, by zapewnić bodziec finansowy dla gospodarstw, które zdecydują się na tego typu działalność [Bydgoszcz], jak też wskazywano, że gospodarstwa mogłyby prowadzić organizacje pozarządowe [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego	
-------------------------------------	--

(przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.3.23 [Gospodarstwa opiekuńcze] Zwróćono uwagę, że opis funkcjonowania gospodarstw jest lakoniczny i nie pozwala na wyrobienie sobie zdania o sposobie finansowania, o personelu, wymaganiach dla prowadzenia gospodarstwa [Bydgoszcz, Toruń]. Brakuje w opisie również bliższych informacji o zakresie nadzoru OPS nad gospodarstwem [Toruń]. „Bardzo ciekawa propozycja jednak wymaga chyba większego doprecyzowania, np. w kontekście zaangażowanego personelu należałoby uwzględnić specjalistów zajmujących się aktywizacją społeczną ONI (kierowca chyba nie będzie potrzebny skoro usługi transportowe ma świadczyć gmina).” [stacja-konsultacja]

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany, przy czym w gospodarstwach opiekuńczych, jako formie wsparcia środowiskowego, nie zakłada się zatrudniania „specjalistów” od aktywizacji społecznej ONI. Ważniejsze są kompetencje osobiste niż kwalifikacje.	

3.3.24 [Gospodarstwa opiekuńcze] Podkreślano, że udział ONI w aktywności w gospodarstwie może natrafić na opór ze strony rodziców (w myśl podejścia: „jeżeli moje dziecko ma wykonywać w gospodarstwie sąsiada to samo, co może wykonywać w gospodarstwie domowym, to się nie zgadzam”) [Toruń]. W tym kontekście wskazano, że gospodarstwa opiekuńcze to często gospodarstwa wygaszane, a nie gospodarstwa nastawione na zysk czy prowadzące szeroką działalność produkcyjną, stąd też zagrożenie wykorzystania ONI jako taniej siły roboczej jest minimalne [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: Gospodarstwa opiekuńcze są też częścią polityki wytchnieniowej dla rodziców/opiekunów ONI. Jeżeli ONI mają obowiązki w domu i są tam potrzebni, to nie ma potrzeby uczestnictwa w gospodarstwie opiekuńczym. Druga część uwagi została przyjęća.	

3.3.25 [Gospodarstwa opiekuńcze] Wskazano, że – na bazie wyliczeń konkrećnego przypadku w województwie – koszt udziału w aktywności w gospodarstwie nie jest konkurencyjny pod względem finansowym wobec aktywizacji w ŚDS, jednak nie chodzi w tej formie aktywizacji o argument finansowy, a o miejsce wsparćia i jego lokalizację [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną ujęće w opisie modelu.	

3.3.26 [Gospodarstwa opiekuńcze] Podkreślano, że w tej formie wsparćia bardzo ważny jest aspekt terapeutyczny wynikający z kontaktu ze zwierzęćtami [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
---	-----------------------

Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną ujęte w opisie modelu.

3.3.27 [Gospodarstwa opiekuńcze] Wskazywano na konieczność zapewnienia transportu do gospodarstwa [Sępólno].

**Decyzja Zespołu Ekspertkiego
(przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):**

Uwaga przyjęta

Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.

3.3.28 Proponowano, aby prawnie usankcjonować i opisać możliwości pracy WTZ również z rodziną ONI [Sępólno], a sama praca z rodziną winna być budowana (rodzina winna być uczona współpracy) już od okresu kontaktu ze szkołą dziecka („rodzina musi widzieć cel i przyszłość dziecka”) [Sępólno].

**Decyzja Zespołu Ekspertkiego
(przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):**

Uwaga przyjęta częściowo

Uzasadnienie: Wskazane w pierwszej części uwagi propozycje są uregulowane prawnie. Drugi element uwagi został przewidziany w modelu, przy czym zostanie doprecyzowany.

3.4 Uwagi i propozycje dotyczące zabezpieczenia mieszkaniowego [Rozdział 4, ppkt. II]

Spśród elementów zabezpieczenia mieszkaniowego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną najczęściej komentowaną formą wsparcia były mieszkania treningowe. Zdecydowana większość zaproponowanych w modelu rozwiązań spotkała się z zainteresowaniem i poparciem uczestników konsultacji.

3.4.1 Warto dodać informację, czy elementy zabezpieczenia mieszkaniowego są powiązane z tym z części dot. aktywizacji społeczno-zawodowej, np. czy trzeba być uczestnikiem ŚDS/WTZ/ZAZ aby korzystać z mieszkania treningowego? Czy ukierunkowanie modelu na aktywizację zawodową "wymusza" na uczestniku usamodzielnianie się w innych aspektach życia? [**stacja-konsultacja**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną ujęte w opisie modelu.	

3.4.2 Jako dodatkową formułę zabezpieczenia mieszkaniowego zaproponowano włoski przykład „instytucji poszerzonych rodzin”, jak też belgijski model Famisol (sieć nawiązywania kontaktów między rodzinami z ONI i rodzinami bez ONI jako „wewnętrzne/wzajemne” wsparcie, np. weekendowe lub wakacyjne) [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Model wykorzystuje wybrane elementy z zaproponowanych przykładów, zwłaszcza modelu Famisol.	

3.4.3 [**Domy pomocy społecznej**] Podkreślono, że w DPS należy rozkładać wsparcie aktywizacyjne na cały dzień, a nie tylko na godziny przedpołudniowe [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną ujęte w opisie modelu.	

3.4.4 [**Rodzinne domy pomocy**] Wskazano, że rodzinne domy powinny być formą wsparcia „przed DPS”, tzn. że rodzinne domy należy traktować jako formę, w której każda ONI ma szansę uzyskać wsparcie, a DPS należy uważać za ostateczność [**Radziejów**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Kwestie wskazane w uwadze zostaną ujęte w opisie modelu.	

3.4.5 [**Rodzinne domy pomocy**] Wskazano, że opis rodzinnych domów pomocy nie zawiera żadnych działań aktywizacji społecznej, które wydają się podstawowe dla tej formy wsparcia [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Zgodnie z § 5.3. Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 31 maja 2012 r. w sprawie rodzinnych domów pomocy określa, że „osobom niepełnosprawnym rodzinny dom pomocy umożliwiał korzystanie z usług terapeutycznych i rehabilitacyjnych oraz udział w aktywizacji zawodowej.” Model zakłada utrzymanie tego rozwiązania – aktywizacja odbywa się w WTZ, ŚDS, ZAZ.	

3.4.6 [Mieszkania treningowe] Uczestnicy proponowali, aby dopisać wymiar godzinowy wsparcia/opieki w mieszkaniach [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęćta
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.4.7 [Mieszkania treningowe] Wskazano, że 5-miesięczny wymiar wsparcia w mieszkaniu na np. trening budżetowy to czas zdecydowanie za krótki [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Model nie zakłada nauczania wszystkich pełnego gospodarowania budżetem, ale zwiększenie umiejętności z tego zakresu.	

3.4.8 [Mieszkania treningowe] Zaproponowano, aby mieszkania treningowe miały również inną funkcję: stanowiły miejsce do których ONI przychodzą wraz z rodzinami na trening codziennych czynności (ścienie łóżka, gotowanie itp.) [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Mieszkanie treningowe jest odwzorowaniem warunków domowych, co wyklucza pojawienie się w nim obcych osób i wykonywanie przez nie treningów.	

3.4.9 [Mieszkania treningowe] Wskazywano na konieczność zapewnienia transportu do mieszkania treningowego [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Uczestnicy mieszkają w mieszkaniu treningowym, więc nie ma potrzeby organizowania dojazdu DO mieszkania treningowego.	

3.4.10 [Mieszkania treningowe] Zaproponowano również, aby mieszkania treningowe zlokalizowane były przy WTZ lub ŚDS, co upraszcza wiele kwestii organizacyjnych, ale także zapobiegania „wpadaniu” ONI do DPS [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
---	------------------------

Uzasadnienie: Mieszkanie treningowe ma mieć charakter formy środowiskowej, należy więc unikać tworzenia "enklaw niepełnosprawności", takich jak np. w Niemczech.

3.4.11 [Mieszkania treningowe / Mieszkania wspierane] Uczestnicy proponowali, aby mieszkania pochodziły m.in. ze spadku, miały więc charakter „własnego zasobu” ONI, przy czym niezbędne jest uregulowanie kwestii własnościowych/zagwarantowanie własności osobie, do której mieszkanie należy) [**Radziejów**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Model nie będzie zawęzał pochodzenia lokalu do prowadzenia mieszkania.	

3.4.12 [Mieszkania wspierane] Wskazano, że w modelu należy uszczegółwić, że osoby wspierane w tej formule muszą być samodzielne [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta częściowo
Uzasadnienie: Osoby wspierane w tej formie muszą być samodzielne w pewnym zakresie, a nie całkowicie.	

3.5 Uwagi i propozycje dotyczące zabezpieczenia prawnego [Rozdział 4, ppkt. III]

Mimo, że do opisu form zabezpieczenia prawnego nie wpłynęło wiele uwag, to samo zagadnienie było żywo dyskutowane przez uczestników spotkań konsultacyjnych. W wyniku konsultacji zaproponowane w modelu rozwiązania zostały szerzej i precyzyjniej opisane.

3.5.1 Poważne wątpliwości uczestników wzbudziła propozycja likwidacji instytucji ubezwłasnowolnienia (zwłaszcza wśród rodziców ONI, którzy skorzystali z tej formy). Postulowano, aby raczej edukować rodziny i zachęcać do współdecydowania z ONI w formule ubezwłasnowolnienia częściowego [Radziejów]. Jednak na spotkaniach pojawiło się także wiele uwag krytycznych dotyczących instytucji ubezwłasnowolnienia i sugerowano konieczność weryfikacji funkcjonalności tego rozwiązania [Bydgoszcz, Toruń]

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: Uwaga przyjęća w części drugiej. Kuratela jest wystarczającą formą występowania w imieniu ONI.	

3.5.2 Wskazano także, że niezbędne jest wprowadzenie rozwiązania, w którym na dowodzie osobistym ONI wskazana jest adnotacja (np. w formie symbolu „U”) informującą o ubezwłasnowolnieniu posiadacza dowodu [Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Model zakłada zniesienie instytucji ubezwłasnowolnienia. Dodatkowo wskazane rozwiązanie przyczynia się do stygmatyzacji osoby ubezwłasnowolnionej.	

3.5.3 Konieczne jest doprecyzowanie w opisie modelu mechanizmu przejmowania kurateli nad ONI przez koordynatora wsparćia [Wąbrzeźno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.5.4 Wskazano, że w modelu należy uszczegółović opis dla wszystkich innych form niż ubezwłasnowolnienie, w tym dodać informacje o niezbędnych kompetencjach asystenta/kuratora, jak też doprecyzować jak edukowane mają być rodziny [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.6 Uwagi i propozycje dotyczące edukacji rodzin [Rozdział 4, ppkt. IV]

Również rozwiązania z zakresu edukacji rodzin należą do tych elementów modelu, które spotkały się z szerokim poparciem uczestników, a uwagi z konsultacji dotyczą przede wszystkim konieczności doprecyzowania opisywanych zagadnień.

3.6.1 Wskazano, że niezbędna jest informacja całościowa o możliwych i niezbędnych działaniach na rzecz ONI, przy czym winna ona być dostępna dla rodziców już bezpośrednio po urodzeniu dziecka [Radziejów, Bydgoszcz, Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.6.2 Podkreślono konieczność realizacji wsparcia edukacyjnego dopasowanego do potrzeb osób edukowanych, również w zakresie organizacyjnym, np. poprzez realizację wsparcia w godzinach dopasowanych do potrzeb osób pracujących [Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.6.3 Uczestnicy wskazali, że do informatora/kompendium należy dodać informacje o konkretnych organizacjach pozarządowych zrzeszających rodziców ONI, jak i wspierających ONI, bowiem organizacje te są bardzo przychylne i życzliwe rodzicom ONI [Radziejów, Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.6.4 Wskazano, że zakres kompendium zależny jest od doświadczeń/narzędzi partnerów koalicji powiatowej, więc w każdym powiecie będzie on się różnił [Bydgoszcz, Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.6.5 Zaproponowano, aby rozszerzyć działania edukacyjne o edukację pracodawców pod kątem zatrudniania/angażowania ONI [Sępólno].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga odrzućona
Uzasadnienie: Model koncentruje się na wsparćiu osób, a zadania z zakresu kontaktu z pracodawcami wypełnia trener pracy.	

3.7 Uwagi i propozycje dotyczące polityki wytchnieniowej [Rozdział 4, ppkt. V]

Konieczność wdrażania zaproponowanych form polityki wytchnieniowej spotkała się również z poparciem uczestników konsultacji. Wskazane w modelu rozwiązania zostały rozszerzone i doprecyzowane w wyniku dyskusji z uczestnikami i uwag z konsultacji pisemnych.

3.7.1 [Grupa wsparcia] Grupa wsparcia jest formą, która może być realizowana przez PCPR, który posiada niezbędne zasoby jak psycholog, prawnik działających w oparciu o obowiązujące już przepisy prawa [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.7.2 [Grupa wsparcia] "Przy grupie wsparcia prowadzone jest również poradnictwo dla rodzin/opiekunów ONI, gdzie dyżury pełnią m.in. prawnik, psycholog". Doświadczenia pokazują, że "dyżur" jest formą pasywną i o niskiej efektywności (formą, w której wspierający oczekuje na wspieranego). Wsparcie prawne/psychologiczne etc. są ważne, ale lepszą formą ich świadczenia jest wsparcie bezpośrednio do potrzeb (umówione), a nie "oczekiwanie na klienta". Przy założonych w modelu działaniach środowiskowych tym łatwiej będzie o zdiagnozowanie potrzeby i zorganizowanie niezbędnego wsparcia [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.7.3 [Koordynator wsparcia] Koordynator wsparcia nie jest narzędziem polityki wytchnieniowej, ale to polityka wytchnieniowa jest elementem aktywności koalicji, a koordynator jej realizatorem/współrealizatorem. Proponuję rolę i zadania koordynatora opisać we wstępie (wprowadzeniu) do tego rozdziału, ale usunąć jego zadania z katalogu narzędzi polityki wytchnieniowej (z listy punktowanej) [stacja-konsultacja].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.7.4 [Grupa wsparcia/Banki rodzin] Zdaniem konsultujących grupa wsparcia i bank rodzin to podobne formy wsparcia i można połączyć je w jedną formę [Bydgoszcz]. W przypadku banków rodzin zaplanowane w modelu „przeszkolenie” rodzin wydaje się nietrafne, bowiem problematyka jest szeroka i złożona i szkolenie musiałoby dotyczyć zbyt wielu kontekstów [Bydgoszcz]. Banki rodzin może stymulować koordynator wsparcia, który posiada kontakt do wielu osób/rodzin, jednak uczestnicy podkreślali, że banki rodzin są formą funkcjonującą oddolnie („takie działania dzieją się”), a nadanie im „instytucjonalnej” formy i nazwy zaszkodzi im [Bydgoszcz].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
---	----------------

Uzasadnienie:	Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze, w tym usunięte zostaną informacje o przeszkoleniu rodzin oraz podkreślony zostanie środowiskowy charakter banków rodzin.
---------------	---

3.7.5 [SUO] Uczestnicy chwalili zniesienie odpłatności za SUO, jak i wskazywali na konieczność upowszechnienie tych usług, bowiem w grupie osób konsultujących było wiele, które nie знаły tej formy wsparcia [**Bydgoszcz, Toruń, Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis zostanie doprecyzowany o kwestie wskazane w uwadze.	

3.7.6 [Bon wakacyjny] Uczestnicy wskazywali na konieczność doprecyzowania warunków przyznawania bonu wakacyjnego [**Sępólno**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis bonu wakacyjnego zostanie rozszerzony (doprecyzowany).	

3.7.7 [Voucher] Uczestnicy wskazywali na konieczność wymienienia w opisie większej liczby przykładów zastosowania vouchera, jak i na konieczność wskazania, że voucher jest niezależny od kryterium dochodowego i nie ma związku ze stopniem niepełnosprawności korzystającej z niego ONI [**Bydgoszcz**], jak też że jest on voucherem wyłącznie na usługi [**Sępólno**]. Wskazywano również na zasadność tej formy wsparcia w związku z rosnącymi cenami turnusów rehabilitacyjnych w ośrodkach spełniających wysokie wymagania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis vouchera zostanie rozszerzony o kwestie wskazane w uwadze.	

3.7.8 [Voucher] Wskazywano, że w modelu nie warto określać stawki miesięcznej vouchera (500 zł), ale raczej całą pulę, np. w układzie rocznym, która może być wydatkowana w zależności od potrzeb w kolejnych miesiącach, kwartałach, półroczu lub jednorazowo („niewiązanie sobie rąk jedną kwotą”) [**Toruń**].

Decyzja Zespołu Ekspertkiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęta
Uzasadnienie: Opis vouchera zostanie zmieniony, w tym z vouchera zostaną wydzielone usługi opieki nad dzieckiem jako realizowane poza voucherem.	

3.7.9 [Sytuacje kryzysowe] Brakuje bliższych informacji o jakie sytuacje kryzysowe chodzi (brakuje przykładów takich sytuacji, jak i przykładów postępowania/schematu w razie ich wystąpienia). Dodatkowo warto wskazać czy sytuacje te dotyczą osoby ONI czy też całej rodziny. [**stacja-konsultacja**]

Decyzja Zespołu Ekspertkiego	
------------------------------	--

(przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Opis sytuacji kryzysowych zostanie rozszerzony, m.in. o kwesćie wskazane w uwadze.	

3.8 Uwagi o charakterze uzupełniającym

Dyskusja nad modelem była nierzadko okazją do dyskusji o rozwiązaniach systemowych, które w obecnym systemie wsparcia nie sprawdzają się lub winny być zmienione. Wnioski z tych dyskusji najczęściej wykraczały poza zakres przygotowywanego modelu, przy czym jako pośrednio związane z zagadnieniem opisanym w modelu zostały do niego włączone w charakterze rekomendacji.

3.8.1 Zaproponowano, by ustalić ogólnopolskie zasady wynagradzania pracowników WTZ/ŚDS (zwłaszcza terapeutów). Obecnie wynagrodzenia te kształtują się na poziomie minimalnej krajowej, a pożądane byłoby rozwiązanie jak dotyczące nauczycieli [Radziejów].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęcie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: Zaproponowane rozwiązanie wykracza poza zakres i działania opisane w modelu. Propozycja ma charakter rekomendacji i zostanie ujęća w modelu, przy czym w rekomendacji proponujemy, aby środki z PFRON nie wskazywały podziału na kategorie wyćatków, a sam ŚDS/WTZ był zobligowany do realizacji działań na konkretnych poziomie jakościowym. Rozwiązanie takie pozwoli podmiotom prowadzącym ŚDS/WTZ na samodzielne kształćowanie polityki wynagradzania, przy zachowaniu wysokiego poziomu wsparća.	

3.8.2 Zaproponowano by upowszećnić w instytucjach publicznych jako standardową metodę podpisu poprzez „odcisk palca” – podejście takie wspiera podmiotowość ONI [Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća
Uzasadnienie: Zaproponowane rozwiązanie wykracza poza zakres i działania opisane w modelu. Propozycja ma charakter rekomendacji i zostanie ujęća w modelu w szerszym brzmieniu jako „stosowanie alternatywnych form podpisu”.	

3.8.3 Wielokrotnie w dyskusjach z uczestnikami powracał postulat konieczności zmian w orzecznictwie w kierunku bardziej elastycznego podejścia [Bydgoszcz, Radziejów, Toruń].

Decyzja Zespołu Ekspertckiego (przyjęćie/odrzućenie/przyjęćie częściowe uwagi/postulatu):	Uwaga przyjęća częściowo
Uzasadnienie: Zakres uwagi nie jest wprost związane z zakresem modelu, przy czym kwestie zgłoszone przez uczestników konsultacji zostaną wskazane w modelu jako rekomendowane do wprowadzenia. Podstawą rekomendacji będzie założenie, że system orzecznictwa winien bazować na diagnozach funkcjonalnych, które winny być dostępne również dla osoby której orzeczenie dotyczy.	

4. Informacja zwrotna – powiadomienie uczestników o wynikach konsultacji

Informacje o wynikach konsultacji – w formie niniejszego raportu – zostały zamieszczone na stronie internetowej Kujawsko-Pomorskiej Federacji Organizacji Pozarządowych (dział: Aktualności, [bezpośredni link do informacji >>](#)) oraz na stronach www, na których spotkania konsultacje były promowane (www.kujawsko-pomorskie.ngo.pl, Facebook – profil Federacji). Do uczestników spotkań konsultacyjnych, którzy pozostawili swoje adresy e-mail przekazano również informację mailową o zakończeniu konsultacji i wypracowaniu modelu wraz ze wskazaniem bezpośredniego odnośnika do modelu i raportu na www Federacji (łącznie 48 adresów e-mail).

Do raportu z procesu konsultacyjnego załączony jest projekt modelu poddany konsultacjom społecznym, oraz zestawienie uwag zebranych w trakcie konsultacji pisemnych (serwis stacja-konsultacja.pl).

5. Zestawienie podmiotów, których reprezentanci wzięli udział w konsultacjach projektu modelu

W poniższym zestawieniu ujęto instytucje i organizacje, których przedstawiciele brali udział w konsultacjach społecznych modelu. Wskazane poniżej podmioty zostały uszeregowane w kolejności alfabetycznej miast, w których mają siedzibę. Poza reprezentantami instytucji publicznych i niepublicznych (łącznie 65 osób), w konsultacjach wzięło udział również 10 osób fizycznych, w tym dwie przez serwis stacja-konsultacja.pl, które nie reprezentowały żadnej instytucji, bądź organizacji.

1. Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Wyższa Szkoła Gospodarki, Bydgoszcz
2. Bydgoskie Stowarzyszenie Opieki nad Chorymi z Otępieniem Typu Alzheimerowskiego, Bydgoszcz
3. Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne OT w Bydgoszczy, Bydgoszcz
4. Fundacja Wiatrak, Bydgoszcz
5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 3, Bydgoszcz
6. Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne „Biały Domek”, Bydgoszcz
7. Warsztat Terapii Zajęciowej przy Fundacji Wiatrak, Bydgoszcz
8. Warsztat Terapii Zajęciowej przy KPCK, Bydgoszcz
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bytoń
10. Stowarzyszenie „Horyzont” przy Gimnazjum w Pluskowęsach, Chełmża
11. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dębowa Łąka
12. Specjalny Ośrodek szkolno-Wychowawczy, Dębowa Łąka
13. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Dobrze
14. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gostycyn
15. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Książki
16. Stowarzyszenie „Promyk Nadziei”, Lubraniec
17. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Osiecin
18. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Płużnica
19. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Radziejów
20. Stowarzyszenie Wspierania Osób Niepełnosprawnych Subicere, Radziejów
21. Środowiskowy Dom Samopomocy, Radziejów
22. Zakład Aktywności Zawodowej, Radziejów
23. Stowarzyszenie „Jesteśmy Tacy Sami”, Sępólno Krajeńskie
24. Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu „Dorośli-Dzieciom”, Sępólno Krajeńskie
25. Zespół Szkół nr 2, Sępólno Krajeńskie

- 26.** Warsztat Terapii Zajęciowej przy MGOPS, Solec Kujawski
- 27.** „Daj szansę” Fundacja na Rzecz Rozwoju Dzieci Niepełnosprawnych, Toruń
- 28.** Fundacja na Rzecz Osób Niepełnosprawnych Arkadia, Toruń
- 29.** Katolickie Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych Diecezji Toruńskiej im. Wandy Szuman, Toruń
- 30.** Kujawsko-Pomorska Federacja Organizacji Pozarządowych, Toruń
- 31.** Miejska Przychodnia Specjalistyczna, Toruń
- 32.** Stowarzyszenie „Jestem”, Toruń
- 33.** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Tuchola
- 34.** Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Waganiec
- 35.** Dom Pomocy Społecznej, Wąbrzeźno
- 36.** Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Wąbrzeźno
- 37.** Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Wąbrzeźno
- 38.** Powiatowe Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Wąbrzeźno
- 39.** Starostwo Powiatowe, Wąbrzeźno
- 40.** Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Więcbork

6. Załączniki

6.1 Środowiskowy model wsparcia osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną [wersja do konsultacji społecznych]

6.2 Zestawienie uwag złożonych w ramach konsultacji pisemnych przez portal stacja-konsultacja.pl